

HART RITM E

ANDER WERK VAN BART CHABOT

PROZA

<i>Broodje gezond</i> (1996)	<i>Diepere lagen</i> (2011)
<i>Broodje halfom</i> (2001)	<i>Zestig</i> (2014)
<i>Brood en spelen</i> (2002)	<i>Triggerhappy</i> (2015)
<i>Broodje springlevend</i> (2003)	<i>Broodje totaal</i> (2016)
<i>Elvistranen</i> (2004)	<i>Easy Street</i> (2016)
<i>FC Dood</i> (2006)	<i>mijn vaders hand</i> (2020)
<i>Schiphol Blues</i> (2009)	<i>Brood</i> (2021)
<i>Scheveningse wolken</i> (2009)	
<i>De Patatbalie</i> (2010)	

TONEEL

- Chez Brood* (2016)

POËZIE

<i>Genadebrood</i> (1993)	<i>Orkaan Betty</i> (2008)
<i>Judaskus</i> (1997)	<i>Club Fandango</i> (2008)
<i>De koojjesblues</i> (2000)	<i>Satans Kreek</i> (2009)
<i>Zand erover</i> (2003)	<i>Captain Zeep</i> (2009)
<i>Knekeltaal</i> (2004)	<i>Space Cowboy</i> (2009)
<i>Greatest Hits – Volume 1</i> (2004)	<i>Barricade Area</i> (2009)
<i>Fort Knox</i> (2005)	<i>Greatest Hits 1</i> (tweede, vermeerderde druk 2009)
<i>McPain: Cadillac Boogie, Anna's Hoeve, Dracula's ontbijt</i> (2007)	<i>Greatest Hits 2</i> (2009)
<i>Signore Coconut</i> (2007)	<i>Bananenrepubliek</i> (2016)
<i>De Bril van Chabot</i> (bloemlezing door Martin Bril, 2008)	<i>Hosanna dagen</i> (2018)

Bart Chabot

HART RITM E

ROMAN

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

This book is a work of fiction. References to real people (living or dead), events, establishments, organizations, or locales are intended only to provoke a sense of authenticity and are used fictitiously. All other characters, and all incidents and dialogue, are drawn from the author's imagination and are not to be construed as real.

Copyright © 2021 Bart Chabot
Omslagontwerp Anton Corbijn
Typografie DPS
Foto auteur Anton Corbijn
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 031 2071 3
NUR 301

debezigebij.nl

*Bart Chabot kan als spreker geboekt worden via Beespeakers.com,
het sprekersbureau van De Bezige Bij.*

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Can't remember when I was born
And I forgot when I died

Bob Dylan – 'Rough and Rowdy Ways', 2020

I

‘MENEER! U VERGEET UW HOND!’

Ik kan de waarschuwing moeilijk negeren en kijk om. Geen spoor van Bril.

‘Meneer! Meneer!’ roept een vrouw me vanuit de bosrand toe. ‘U vergeet uw hond!!’

Bril en ik weten wel beter. Elke dag leggen we min of meer dezelfde route af. Ze loopt nooit weg, terwijl ze daar alle gelegenheid toe heeft. Bril weet waar ze me kan vinden, ook al sloft ze soms honderden meters achter me en ben ik geruime tijd uit zicht. We wandelen tot aan de voet van een duinheuvel: daarachter wacht de Waalsdorpervlakte met de schimmen van degenen die tijdens de oorlog op de Vlakte door de Duitsers werden gefu-

silleerd en er nu rondspoken. Je kunt ze een hand geven, desgewenst. Om Brils heup te ontzien ga ik zelden het zandpad naar de duintop op, maar neem het paadje dat naar de rugbyvelden voert en leun in afwachting van haar verschijnen over de rand van het hek. Na een poosje komt ze dan aangeslenterd, opgetogen het baasje weer te zien. Een tikkeltje opgelucht zelfs; alsof ze zich meer zorgen om mij maakte dan ik om haar en meende dat ze daar ook reden toe had.

‘Meneer, er loopt hier een hond, helemaal alleen! Is die van u?’

Ik loop een eindje haar kant op.

‘Horen jullie bij elkaar?’ Ze staart me aan alsof ik een zonderling ben.

Dat doen we wis en waarachtig. Daar komt Bril al aan, op een drafje. Praat ik met een onbekende? Zo zijn we niet getrouwd.

‘Wat een mooie grote hond.’ Bril komt tussen ons in staan. ‘Hoe heet ze eigenlijk?’

‘Bril,’ antwoord ik. ‘Ze is vernoemd naar Martin Bril,’ voeg ik eraan toe alsof dat op een ondoorgrondelijke manier iets duidelijk maakt.

Vergis ik me of trekt op begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam, waar Martin te rusten ligt, een rilling door de aarde?

Op de terugweg begint Bril plotseling te grommen. Dat geeft te denken. Bril is niet snel van haar stuk te krijgen: als ze gromt of blaft is er iets loos, ook al onttrekt het zich aan mijn waarneming. Al valt er niets te zien, toch is er iets gaande. Bril heeft een neus voor zulk soort zaken en merkt onraad doorgaans eerder op dan ik. Ze maakt zich groot, haar haren gaan rechtovereind staan en ze weigert een poot te verzetten.

‘Het is goed, Bril,’ zeg ik. ‘Rustig maar.’

Maar het is niet ‘goed’ en dat weet Bril beter dan ik. Ze trekt

aan de riem die ik haar veiligheidshalve heb omgedaan en ik krijg haar met moeite mee. We moeten niet heel veel langer treuzelen; ik moet nog van alles doen voordat we morgen op vakantie kunnen. We lopen door het laatste stuk bos tegenover ons huis. Ik kan mijn straat horen.

Als we voor ons huis staan speur ik de stoep en de straat af voordat ik de voordeur stevig achter me dichttrek; alsof ik iets wat van buiten naar binnen wil te vlug af moet zijn.

In de keuken geeft Yolanda Bril te eten en te drinken.

‘Hoe ging het lopen?’ wil Yolanda weten.

‘Ze was weer niet vooruit te branden,’ zeg ik. ‘Maar we zijn toch tot de rugbyvelden gekomen, zonder mankeren. We doen er alleen twee keer zo lang over, met dat gesjok. Dat wordt nog wat, als ze morgenochtend de auto in moet.’

—

Tegen halfnegen zet ik de laatste tassen in de auto en rijden we weg, uitgezwaaid door de vier jongens, die ons een dag later achterna zullen vliegen. De reis verloopt voorspoedig: er zijn geen noemenswaardige files onderweg, zelfs niet in de buurt van Hamburg. We overnachten in het Grenz Motel in Harrislee, onder de rook van Flensburg, enkele kilometers van de Duits-Deense grens.

Het motel bevindt zich op een uitgestrekt bedrijventerrein en heeft een caravan- en camperdealer als naaste buur. Het is druk, alle kamers zijn bezet, niet verwonderlijk in het hoogseizoen, maar de receptie is gesloten. Aan de voordeur van het ontvangstgebouw hangt een briefje met de mededeling dat de sleutel van onze kamer op het achterterrein in het slot steekt. We volgen het grindpad dat ter hoogte van de laatste rij motelkamers overgaat in gras.

‘Vreemd,’ zegt Yolanda. ‘De receptie zou tot acht uur vanavond open zijn, was me verteld, en dan krijg je dit. Moet je zien, zomerdrukke, je kunt je auto bijna niet parkeren... Het is pas halfvier, dan zou je toch zeggen dat...’

Eenmaal in de motelkamer gaat Brill onder de tafel liggen en valt vrijwel ogenblikkelijk in slaap.

Yolanda zet haar tas op tafel en vist haar mobiel tevoorschijn. ‘Nog iets van een van de kinderen gehoord?’

‘Nee,’ zeg ik. ‘Jij?’

Ze legt haar jas over de rugleuning van een van de stoelen.

‘Ik heb zin in je,’ zegt ze.

‘Dat is goed nieuws.’

Ze gaat niet zitten; ze blijft liever staan.

‘De hele dag al,’ zegt ze.

Ondanks ons vroege vertrek rijden we de volgende ochtend alsnog in file door Denemarken, waarbij we ruimschoots de gelegenheid krijgen het Deens landschap in ons op te nemen. Het is hoogseizoen, topdrukke, en dat zullen we weten ook. Maar naarmate we verder van Kopenhagen vandaan raken, wordt het steeds stiller op de weg; en op de fameuze Brug die Denemarken en Zweden verbindt rijdt niet één auto, behalve de onze; alsof de aarde wegens dreigend instortingsgevaar op het punt staat te vergaan maar wij van die ophanden zijnde gebeurtenis onkundig zijn gehouden.

Met de insecten is ook iets mis. Stopte je vroeger onderweg naar je vakantieadres bij een benzinstation om te tanken en de insecten van je voorruit te wassen, nu prijkt er geen geplette vlieg of mug op voorruit of grille en hoef ik geen lijkjes van de koplampen te krabben.

Ik krijg het gevoel dat we aan een lange reis zijn begonnen die niet alleen naar Zweden voert.

2

IN DE LOOP VAN DE MIDDAG KOMEN WE BIJ HET VAKANTIE-
huis aan, waar de eigenaar ons opwacht.

‘Well, you’ve been here before,’ zegt Lisa, ‘so there’s no need
to show you the house. But there are just a few things...’

Ze troont ons mee naar binnen en laat met gepaste trots de
onlangs geïnstalleerde keuken zien.

‘Where’s your dog?’ vraagt ze nadat we de nieuwe keuken
voldoende hebben geprezen.

‘She’s still in the car, resting.’

‘Oh, she’s such a sweet dog, Bril, ain’t she?’

‘She sure is,’ beaamt Yolanda. ‘But she’s old now, very old.’

Hoe lang gaan we hier nog mee door? had ik me van de week

hardop afgevraagd terwijl we de vakantiespullen klaarlegden. Zolang Bril plezier in het leven had hoefden we haar niet te laten inslapen. Maar had ze dat, plezier? Ze was slecht ter been en het kostte haar veel moeite om de auto in te komen. Was dat nog verantwoord, zelfs al vond ze het heerlijk in Zweden? Als het een lijdensweg voor haar werd, die hele reis op de achterbank, konden we haar dat beter besparen. Dan restte een bezoek aan de dierenarts, het-was-niet-anders. Al zouden we haar vreselijk missen.

‘Bril wil maar één ding,’ had Yolanda gezegd, ‘en dat is bij ons zijn. Je weet hoe ze bij de voordeur gaat liggen zodra er een koffer in de gang opduikt. Desnoods klimt ze een truck-met-oplegger in, al kan ze niet klimmen. Als ze maar mee mag, dat is het enige wat telt. Ze hoeft alleen bij het motel de auto uit, en als we bij het vakantiehuis aankomen. Haar niet meenemen, dat zou pas een straf zijn. We kunnen haar twee pijnstillers geven, tramadol.’

Yolanda is arts en weet wat ze doet.

‘I remember she was quite ill last year, wasn’t she?’ zegt Lisa terwijl we de tuin in lopen.

‘That’s why I hope we’ll be able to take her with us when we go back to Holland. I hope she won’t die here, you know.’

Yolanda speurt om zich heen, alsof ze een geschikte plek zoekt om Bril te begraven, mocht het onverhoopt toch zover komen.

‘Well, I suppose you could bury her here,’ zegt Lisa. ‘In the woods.’

‘I was wondering about that,’ zegt Yolanda. ‘Are you allowed to do so, in Sweden?’

‘No, not really, but if you bury her there...’ Lisa wijst naar een boom- en rotsformatie verderop, ‘nobody would know. So why not?’

We lopen om het huis heen, omdat er hier en daar wat aan verspijkerd is waarvan Lisa ons op de hoogte wil brengen – aan

één kant dreigde het huis te verzakken en is de bodem met stenen gestut – en passeren de afgezaagde boomstronk in het grasveld aan de achterkant van de vakantiewoning.

‘See that tree trunk?’ zegt Lisa. ‘That’s our pet cemetery. All our pets are buried here. Didn’t I tell you? Two dogs, four cats and some rabbits and guinea pigs. Oh, and a little bird. So if Bril would die here, hopefully not, but just in case, then...’

Terwijl Lisa en Yolanda doorlopen blijf ik bij de kleine dierenbegraafplaats staan. Om de boomstronk heen is het gras wat hoger: daar kon de grasmaaier niet goed bij. Halverwege de stronk is het begin van een elfenbank te zien en pal ernaast groeien wat stakerige planten van een soort die ik niet kan thuisbrengen. Aan de voet steekt een stel paddenstoelen de kop op. Het is geen plek waar ik Bril graag zou begraven; maar Bril is een forse hond en in de rotsachtige bosgrond verderop een diepe kuil voor haar graven zie ik mezelf ook niet een-twee-drie doen.

Een van de rotsen, aan het begin van het pad dat naar het meer voert, lijkt iets te bewegen, hoe miniem ook.

‘Bart, waar ben je?’ roept Yolanda. ‘Kom je? Lisa gaat vertrekken! En daarna kunnen we Bril uit de auto halen.’

Kort nadat we Lisa hebben uitgezwaaid stappen we in de auto. De jongens hebben gebeld. Ze zijn aangekomen op het station van Sösdala en wachten bij het benzinestation om door ons te worden opgehaald. Ze hebben er zin in, de jongens.

—

‘Ga je mee, Bril?’ zeg ik. Het loopt tegen zessen. ‘Wandelen?’

Bril staart me aan alsof ik het niet tegen haar heb.

‘Uit?’

Daar heeft ze overduidelijk geen zin in. Liever ligt ze languit op de tegelvloer en doet een apostelslaapje: voor haar is het ook

vakantie. Ze heeft in toenemende mate last van haar heup. Opstaan kost haar grote moeite en lopen is verworden tot een veredeld sjokken. Gooi ik een stok of een tennisbal, tot voor kort Brils favoriete tijdverdrijf, dan laat ze de stok de stok.

‘Ga je mee? Gisteren kwamen we aan en je hebt het meer nog niet eens gezien. En dat voor een waterhond.’

Ik kijk uit het raam van ons vakantiehuis. De zon heeft het moeilijk.

De jongens voetballen aan de voorkant van het huis, op het met kiezelsteentjes verharde gedeelte. Met Bril kom ik daar liever niet; vorig jaar haalde ze haar poten herhaaldelijk tot bloedens toe open aan het scherpe grind.

‘Kom je, Bril? Uit.’

Bril weet dat ze eraan moet geloven, rekt zich uit en komt achter me aan gesloft. ‘Het is nog steeds wennen,’ zeg ik weleens gekscherend tegen mijn zoons, ‘dat als ik “Bril!” roep er zowaar naar me geluisterd wordt.’

Bij de boomstronk gekomen loopt Bril er met een boog omheen. Toen we hier voor het eerst vakantie vierden, had Bril bij de stronk rondgesnuffeld, maar die plek daarna angstvallig vermeden. Nu pas begrijp ik waarom.

We komen bij het smalle, met houtsnippers bezaaide pad dat door het bos naar het meer voert, en naar de aanlegsteiger en de roeiboot die horen bij het vakantiehuis. Bril loopt vast het water in, tot halverwege haar poten, blijft dan staan en kijkt om. Waar blijf ik?

Ik volg Brils voorbeeld, doe een paar passen het water in, dat een stuk kouder aanvoelt dan ik hoopte, en blijf op mijn beurt staan.

Het begint te waaien. Niet hard, maar stevig genoeg om de boomtakken in beweging te zetten, en het water wordt onstuimig. Bril wil terug naar de oever; die vertrouwt het zaakje niet.

Ik kijk naar het Zweedse luchtruim. Met de wolken en de blauwe lucht is ook iets mis, al kan ik er niet de vinger op leggen wat er dan precies aan schort.

Daar blijft het niet bij; bij de plotseling opstekende wind, de krakende takken en de golven op het meer. In een mum van tijd sluit het water ons in. Ik wil me omdraaien om terug te lopen naar de aanlegsteiger, maar de bodem wijkt. Waar ik het aan verdiend heb weet ik niet, maar het meer eist me op. Bril heeft in de gaten dat er iets niet in de haak is en zwemt naar me toe – moet het baasje gered? – maar komt, met de beste bedoelingen, te dichtbij en raakt me een paar keer gemeen met haar nagels.

Ten slotte bereiken we de aanlegsteiger en het stukje strand ernaast.

Terwijl Bril zich uitschudt staar ik naar het meer; dat zich me zo-even nog wilde toe-eigenen. Alsof het water duidelijk wil maken wie er in deze omgeving aan de touwtjes trekt. Het meer; niet ik.

‘Waar zát je? Waar zaten jullie?!’ kan ik Yolanda al bezorgd horen zeggen omdat ik zonder iets te laten weten was weggegaan. ‘Ik wilde jullie al gaan zoeken!’

Moe geworden gaat Bril liggen, evenals de wind. Ik kijk om, naar ons vakantiehuis, in de hoop een glimp van Yolanda of de jongens op te vangen.

Het huis loopt van me weg.

3

‘LIEFJE,’ ZEGT YOLANDA DE VOLGENDE OCHTEND, ‘WIL JE DAT alsjeblieft nooit meer doen, ik maakte me zo’n zorgen.’

We zitten aan het ontbijt. De jongens hebben de zware houten eettafel van de veranda getild en op het gazon gezet. De parasols zijn uit het berghok gehaald. Storm kondigt aan dat hij straks gaat roeien.

‘Wat moet ik nooit meer doen?’

‘Ik heb liever niet dat je alleen gaat zwemmen in dat koude water. Moet je zien, je zit onder de schrammen.’

‘Dat is van Brils nagels, toen ze me in het water te hulp schoot maar te dichtbij kwam.’

‘Schat, voor hetzelfde geld loopt het verkeerd af. Laat ons op

z'n minst weten wat je van plan bent, dan ga ik of een van de jongens met je mee. Dat zou mijn gemoedsrust aanzienlijk ten goede komen.'

'Ja pap,' zegt Sebastiaan, 'je hoeft het gevaar niet op te zoeken, hoor. Dat komt echt wel naar je toe.'

'Wat zijn de plannen voor vandaag?' zegt Yolanda als de jongens de tafel hebben afgeruimd. 'De boodschappen zijn gehaald, we hebben genoeg in huis... Ik stel voor om vandaag eens helemaal niets te doen. Zijn jullie het daarmee eens?'

Geen van de jongens steekt zijn vinger op, waarmee het voorstel is aangenomen.

De dag kruipt voorbij. Het valt nog niet mee, luieren. Eigenlijk ga ik het liefst weer aan het werk. Hoe pak je zoiets aan, genieten; hoe krijg je zoiets onder de knie? Werd het onderhand niet eens tijd dat ik me daarin bekwaamde?

Maar ik weet wel beter.

Vanaf een zekere hoogte kon je het beloofde land in de verte zien liggen, maar dat betekende nog niet dat je het ook binnenging.

'Bartje, weet jij waar de jongens zijn?' vraagt Yolanda. Het loopt tegen vijven, borreltijd.

'Die zijn hout halen, bij mijn weten,' zeg ik, 'in het bos, voor de barbecue straks.'

Ik heb het nog niet gezegd of drie van hen verschijnen aan de bosrand. Storm roeit ergens op het meer. Ze hebben de kruiwagen uit de berging gehaald. 'Anders blijven we lopen, pap.'

'Is het niet vochtig, jongens, dat hout?'

'Het is juist kurkdroog. Dat brandt straks als een tierelier.'

'Mocht Bril overlijden,' zeg ik en wijs naar de kruiwagen, 'dan kunnen we haar daarin vervoeren, met haar negenenveertig kilootjes.'

‘Je reinste brandstapel,’ zegt Storm goedkeurend als hij naar het bij elkaar gesprokkelde hout kijkt. ‘Daar kunnen we een flink vuurtje van stoken. Als we dat opfikken, kunnen ze de rooksignalen in de wijde omtrek opvangen. Het vreugdevuur.’

’s Avonds leggen Sebastiaan en Splinter de eerste Zweedse worstjes op de barbecue – when in Sweden, do as the Swedes – en maakt Maurits een kingsize salade. Weliswaar heb ik mijn Haagse beslommeringen nog niet helemaal achter me gelaten, maar desondanks begint dit verdacht veel op vakantie te lijken. Lang duurt dat niet. Terwijl ik het onbekommerde vakantiegedrag van mijn gezin aanschouw, besef ik dat mijn ouders me zeer zelden meenamen; en als ze dat deden betrof het hooguit een meerdaagse trip. Ook die trips waren geen bijster groot succes. ‘Je kinderen mee op vakantie,’ placht mijn vader te zeggen, ‘is geen vakantie.’ Dat de jongens jaar in jaar uit met Yolanda en mij mee willen, betekent dat het debacle van de uitstapjes met mijn ouders toentertijd niet louter en alleen aan mij kan hebben gelegen.

De buitenhaard brandt. Af en toe gooien we een houtblok op het vuur en neemt een van de jongens de pook ter hand. Waarom kwam je in diepste wezen niet van je verleden af? Ik had mijn jeugd als een boek dichtgeslagen om het nooit meer op te slaan. Niettemin kon het verleden het boek eigenhandig opendoen om uit de bladzijden weg te lopen: flarden jeugd bleven opborrelen uit een gistende, giftige poel.

Het gesprek komt op Storms studie; en onverwachts word ik teruggekatapulteerd naar een ver verleden toen ik zelf een blauwe maandag student was.

‘Hoe gaat het met je studie?’ hoor ik mijn vader vragen. ‘Daar zijn je moeder en ik heel benieuwd naar.’

We zaten aan tafel in Vancouver, waar hij consul was. Het was de laatste keer dat ik bij mijn ouders in Canada logeerde: mijn vader was overgeplaatst naar Pakistan. De eerste logeerpartijen in

Vancouver waren een bezoeking geweest; allicht dat het ditmaal voorspoediger zou uitpakken.

‘Dat zou je aan mijn studie moeten vragen, pap.’

Mijn vader pakte mes en vork om de rollade die mijn moeder had bereid in plakken te snijden en te verdelen. Naast de juskom wachtten een schaal gekookte aardappelen en een vuurvaste schaal met rodekool. Al woonden ze drie jaar in Canada, toch aten we hetzelfde als vroeger in Den Haag.

‘En je drankinname?’

‘Daarover geen zorgen, pap. Die gaat met sprongen vooruit.’

‘Daar was ik al bang voor.’

Ik tikte met mijn mes tegen de karaf wijn op tafel. ‘Klinkende resultaten.’

‘Jongens,’ kwam mijn moeder tussenbeide, ‘zullen we het gezellig houden?’

Tot mijn verbazing opperde mijn vader tijdens het dessert – de rollade en consorten hadden we zonder verdere schade achter de rug – om dat weekend naar Seattle te gaan. ‘Het ligt zo’n drie uur rijden hiervandaan, een kippeneindje. Dan ben jij, voordat het er straks niet meer van komt, toch even in de Verenigde Staten geweest.’

Met de nodige vertraging – op het laatste moment moest mijn moeder opeens van alles en nog wat in de keuken en in de wasruimte doen dat geen uitstel kon velen – vertrokken we zaterdagochtend vroeg uit Vancouver. De autorit verliep voorspoedig: op de achterbank, die ik voor mij alleen had, dreigde het zowaar gezellig te worden. We schoten zo op dat we zelfs iets van de verloren gegane tijd inhaalden; tot we bij de Canadees-Amerikaanse grens kwamen. Mijn vader liet het raam van de Buick zakken en toonde zijn diplomatieke paspoort aan de grensbewaker.

‘Een formaliteit,’ had hij gezegd terwijl hij vaart minderde. ‘Zodra die lui een diplomatiek paspoort zien, gaan de slagbomen omhoog en kunnen we door.’

De beampte nam zijn paspoort in ontvangst, vouwde het open, bladerde het door – ‘Hoogst ongebruikelijk, deze manier van doen,’ mompelde mijn vader tegen mijn moeder voorin –, bukte zich en keek speurend de cabine in, met speciale belangstelling voor mijn moeder en mij.

‘Jullie zeggen niks,’ gebood mijn vader. ‘Ik voer het woord.’

‘They travelling with you, sir?’

‘Yes, as a matter of fact they do.’

‘May I see their passports, please?’

De bewaker keek van de paspoorten naar ons, de mede-inzittenden. Waren wij degenen voor wie we ons uitgaven?

‘Move your car to the side, sir. Next to the office building.’

‘May I ask why?’ zei mijn vader zonder aanstalten te maken aan het verzoek te voldoen. Zijn ergernis, ten tijde van het vertrek vanochtend, was terug van weggeweest.

‘Just to make sure.’

‘I showed you a diplomatic passport,’ zei mijn vader.

‘Yes, sir. I’m aware.’

Het werd benauwend warm in de cabine en in navolging van mijn vader drukte ik mijn raam open.

‘A diplomatic passport,’ zei mijn vader, ‘enables me and my travelling companions...’

‘Just move your car, sir.’

‘This is a very unusual way to treat a diplomat.’

‘Don’t know about that, sir. I’m just tellin’ you to move your car out of the way.’

‘Listen, my diplomatic status... I’m a Consul of The Netherlands.’

‘Whatever, sir. The cars are piling up behind you. And that pile is getting bigger. So just move that car of yours.’

Mijn vader gaf gas, ‘Wel verdomme’, en parkeerde voor het kantoorgebouw van de US Customs en Border Patrol. Hij zette de

Buick niet half op de stoep, wat me gelet op zijn snel oplopende irritatie meeviel.

De grensbewaker kwam aangewandeld – de revolver die aan zijn riem hing, bungelde ritmisch met zijn stappen mee – en mijn vader wilde uitstappen.

‘Gé, laat ’m toch,’ zei mijn moeder. ‘Kan jou het schelen. Laat die man gewoon zijn werk doen, dan zijn we er het vlugst vanaf. Wat een oord, dit.’

‘Moet je goed luisteren, ik wens dit niet te accepteren. Dit is ongehoord, iemand met een diplomatieke status zo te behandelen. Wat verbeeldt-ie zich wel niet?!’

‘Dat begrijp ik,’ zei mijn moeder, ‘maar daar denkt die bewaker anders over. Weet die man veel. Maak het nou niet nodeloos ingewikkeld en werk gewoon mee, des te vlotter mogen we doorrijden en zijn we hier weg.’

Het portier van de door hem zo geliefde Buick sloeg luider dicht dan ik van mijn vader gewend was.

‘Kom, laten wij ook maar uitstappen,’ zei mijn moeder, ‘anders loopt het straks nog mis. Je kent je vader.’

We liepen naar de achterkant van de auto waar de grenswacht stond, die naar de kofferbak wees.

‘Open up the trunk, sir.’

‘Excuse me?’ zei mijn vader stomverbaasd.

‘Open up the trunk, sir.’

Het had er veel weg van dat het ‘sir’ zich met iets van tegenzin achter de zin liet plakken. Als mijn vader zo doorging dreigde het ‘sir’ straks af te haken en zich uit de voeten te maken.

‘For what reason?’ zei mijn vader. Hij wekte niet de indruk van plan te zijn de kofferbak open te doen.

Seattle leek zich in een diep stilzwijgen te hullen en lag opeens mijlen verder weg, op uren en uren rijden afstand. Zouden we de stad nog halen vandaag? Daar kreeg ik opeens een hard hoofd in.

‘Open up the trunk.’

Er viel een korte stilte. Durfde mijn vader het aan om het verzoek naast zich neer te leggen?

‘Or do you want me to open it for you?’

Er kwam geen ‘sir’ meer aan te pas; die fase hadden we achter de rug.

Met de grootst mogelijke tegenzin deed mijn vader de achterklep van de Buick open: er zat weinig anders op.

‘Get that suitcase out and open it up.’

‘But...’

‘... and that one...’ de grensbewaker wees naar een van mijn moeders vakantieoffers ‘... that red one too.’

‘Your behaviour,’ protesteerde mijn vader, ‘is well out of order and...’

‘Never mind my behaviour, sir. Just do what I’m tellin’ ya to do. Get those suitcases out of the trunk, lay them on the tarmac and open them up.’

‘Now listen to me, “sir”...’

Mijn vader begon aan een lang betoog over de Conventie van Genève, uit 1864, waarbij de deelnemende landen waren overeengekomen om diplomaten zonder bagagecontrole elkaars grenzen te laten passeren. Mijn moeder bestudeerde haar nagels.

Vergiste hij zich niet in zijn woede, vroeg ik me af, en bedoelde hij de Conventie van Wenen? Dat kon best wezen, maar het leek me verstandig dit niet te berde te brengen: dan gaf ik hem een knietje en liep ik het risico het te moeten ontgelden. Daarbij, wat wist ik ervan? Niet genoeg om nu – op dit delicate moment, nu het erom spande – mijn stem te verheffen. Straks had ik het bij het verkeerde eind en hadden we het gelazer pas goed in de glazen.

Het was duidelijk dat de grensbewaker niet op de hoogte was

waartoe meer dan een eeuw geleden in een of andere hem onbekende Europese hoofdstad was besloten en dat die gemaakte afspraken hem ook geen zier interesseerden.

Mijn vader tilde de bedoelde koffers uit de achterbak – ‘Zal ik je helpen, pap?’ ‘Doe me één lol en bemoei jij je asjeblieft nergens mee, ja?’ – en zette ze zelf, om eventuele krassen of beschadigingen te voorkomen, op hun zijkant op de grond.

De beambte monsterde de koffers en koos voor die van mijn moeder, de rode: die mocht mijn vader als eerste zelf voor hem openmaken, ‘to make things easier’.

Het ‘sir’ was weg en bleef weg. Je moest de Border Patrol niet tegen je in het harnas jagen. Deed je dat toch, dan was het kwaad kersen eten met die jongens: ze hadden een reputatie hoog te houden.

De grenswacht rommelde door mijn moeders spullen – mijn moeder deed of ze niet bij ons hoorde en staarde in de richting van Seattle alsof ze die stad naar zich toe kon halen of zelfs al in een voorstad van Seattle verbleef –, koos voor haar toilettas, ritste deze open en ging zorgvuldig door de inhoud ervan. Een lipstick glipte uit zijn handen en viel op het asfalt. Mijn vader sprong zowat uit zijn vel. Dat hij kans zag in zijn vel te blijven, moest als een prestatie van formaat worden beoordeeld. Zoveel zelfbeheersing legde hij doorgaans niet aan de dag, al kon hij in geval van een conflict ook een Siberische koude uitstralen.

Na verloop van tijd kwam mijn koffer aan de beurt. Zag die de bui al hangen?

‘That yours, sir?’ vroeg de beambte me, terwijl hij de toilettas die hij uit mijn koffer viste omhoog hield.

Ik antwoordde bevestigend en vergat niet om er een ‘sir’ aan vast te kleven.

De grensbewaker draaide de schroefdop van de tandpasta-tube die ik uit Den Haag had meegenomen: Colgate, met ‘de ring van zelfvertrouwen’.

Nu werd het mijn vader te gortig.

‘Who’s in charge here?’ zei mijn vader op een toon die van elke vorm van diplomatie was gespeend.

‘Me, “sir”?’

‘Who’s your boss?’ zei mijn vader bruusk. ‘I want to talk to your boss.’

Dit ging niet zonder slag of stoot goed komen. En nergens een reddende engel te bekennen die troost of verlichting kon bieden, in de wijde omtrek niet.

Dat kon, zei de grensemployé terwijl hij een tissue op het asfalt uitvouwde en mijn tandpastatube erop uitkneep. Zijn ‘boss’ zetelde in de main building verderop. Hij liep wel even met mijn vader en mij mee naar het plaatselijke hoofdkantoor van de US Customs: stel je voor dat mijn vader zou verdwalen. Mijn moeder bleef bij de Buick en zou op de spullen letten. Twee andere grensbewakers liepen op de Buick toe om het werk van hun collega zonder nodeloze vertraging voort te zetten. Daarop liet mijn moeder de Buick de Buick en kwam ons achterna; in de hoop, vermoedde ik, door haar aanwezigheid mijn vader voor verdere mistappen te behoeden.

De Rocky Mountains, in de niet zo verre verte, kwamen niet van hun plek, zeker voor dit onnozele akkefietje niet. Ik kon het gebergte geen ongelijk geven.

Onze grenswacht, die Randall heette, te lezen op het naamplaatje op zijn uniformshirt, meldde onze komst bij zijn meerderde, degene die de grensovergang runde.

‘Well, what’s the problem, sir?’ zei deze laatste, zonder uit zijn bureaustoel overeind te komen en zonder zich te introduceren. Die had er zin in, op deze inmiddels niet meer zo vroege, vroege zaterdagochtend.

Dat ging mijn vader hem eens eventjes haarfijn uitleggen en het duurde niet lang of de Geneefse Conventie kwam langs zij.

Maar the-man-in-charge zat niet te wachten op een lesje in de fijnere kneepjes van de internationale diplomatie, verre van.

‘Frankly, I don’t give a shit about the “Conventions of Geneva”, or whatever it is you’re referring to. I’m trying to run a state border here and you are doing your utmost to ruin my day; and I don’t like that at all. Not at all. It’s quite simple, the way I see it. Let me spell it out for ya. Either you do as you’ve been told to do by officer Randall and you open those damned suitcases of yours, all of them, or else you turn your car and get the fuck out of here. Do I make myself clear? Yeah, you’re sure you understand what I’m trying to tell ya? Again, frankly speaking, my patience is running out.’

Hij richtte zich tot mijn moeder. ‘I’m sorry about all this, ma’am, and about the language.’

Mijn moeder knikte ten teken dat ze het begreep.

‘But your husband seems intent in making things a little hard for us, and we’ve got a lot more to do than... So...’

Mijn vader wilde een tegenwerping maken, maar mijn moeder was hem voor.

‘Gé, hou asjeblijft op,’ zei ze. ‘Zullen we het leuk houden, dit uitje? Het is zo al erg genoeg.’

De officer in charge pakte mijn paspoort van zijn bureau, bladerde erin tot hij de gewenste pagina had gevonden, monsterde me met een blik die niet zo heel veel goeds beloofde, en bladerde verder.

‘Sonny, tell me, what’s your date of birth?’

Ik lepelde de gewenste datum op, zoveel inspanning vergde dat niet.

‘Place of birth?’

‘The Hague, Holland, sir.’

‘So you’re from the Netherlands, right?’

‘As right as it gets, sir.’

‘And you’re here... for any particular reason?’

‘On vacation, sir. For three weeks. I flew over to visit my parents, who are currently living in Vancouver.’

‘So you’re not in search of a job, right?’

‘Not at all. As a matter of fact I just left the Royal Air Force, sir.’

Het was een gok, dat ‘just left’, terwijl ik twee jaar geleden de Koninklijke Luchtmacht had verlaten, maar ik had mijn militaire paspoort thuis gelaten – dat had ik niet nodig en nam ik het toch mee dan liep ik onnodig het risico het kwijt te raken – en ik schatte in dat hij niet zover zou gaan om contact met Den Haag te zoeken teneinde mijn gegevens te verifiëren. Hij had meer te doen, zoals hij zelf te kennen had gegeven.

Niettemin keek hij me vanachter zijn stalen bureau strak aan. Deed ik een poging hem in de maling te nemen?

‘Rank?’

‘First Lieutenant, sir.’

Het eenzijdige ‘sir’ begon me een tikkeltje de keel uit te hangen, maar ik hield vol; we hadden nogal wat opgelopen averij te herstellen. Als mijn vader niet diplomatiek kon zijn, diende ik de honneurs waar te nemen.

‘In the Air Force?’

Mijn geloofwaardigheid stond alsnog op het spel.

‘To be honest with you, sir, I wasn’t a jetfighter pilot.’

Hij glimlachte en de spanning in het vertrek leek iets te verminderen.

‘Now tell me, why are you visiting the U S of A?’

‘Just Seattle, sir. Not the U S of A. Just Seattle.’

‘Seattle?’

Hij leek verbaasd dat iemand uitgerekend die stad wilde bezoeken. Kennelijk rommelde er iets in de ingewanden van Seattle dat geen bijster aangename geur verspreidde.

‘We’re heading for the Space Needle, sir.’

Daar wilden mijn ouders het dagje Seattle mee besluiten, als we daar vandaag nog terechtkwamen. Boven op the Space Needle, een attractie die dateerde van de Wereldtentoonstelling, zat een ‘revolving restaurant’: in één uur draaide je al etend en drinkend rond en had je op grote hoogte een spectaculair uitzicht over de stad.

‘Well, if you’re on top of the Space Needle... It’s quite high up there.’

‘I don’t intend to jump off the Needle. I didn’t bring a parachute, sir. On the contrary, we’re gonna have dinner on top of the Needle.’

‘The Dutch Air Force, right?’

‘Like I told you, I wasn’t a pilot. I was a liaison officer.’

Hij deed mijn paspoort dicht, legde het op de paspoorten van mijn ouders en schoof de reisdocumenten onze kant op.

‘Well, all clear then. You may go now. Pick up your car and...’

Dat kon hij vinden, dat alles ‘clear’ was, opgehelderd, geen vuiltje aan de metallic blauwe lucht, maar dan kende hij mijn vader niet. Die maakte van de afnemende spanning gebruik om de Geneefse Conventie opnieuw ter tafel te brengen, en zijn met voeten getreden onschendbaarheid als Consul of the Netherlands.

Ik herinnerde me een korte, zeldzame vakantietrip naar Engeland waarbij we Windsor Castle bezochten. Tegen lunchtijd had mijn moeder te kennen gegeven bekap te zijn van het vele lopen en dorstig bovendien, en we streken neer op het terras van een pub, The Horse and Groom; eentje die, afgaande op de lage deuropening, uit de middeleeuwen stamde.

Mijn moeder bleef op het terras zitten, ‘Even bijkomen, Gé’, en ik volgde mijn vader de pub in: er werd niet bediend. Donkerte omringde ons toen we binnenkwamen en het duurde even voor-

dat we de bar zagen: daar moesten we zijn. Het was niet druk, twee tafeltjes waren bezet, en de barkeeper hielp de enige klant aan de toog en nam er de tijd voor. Geduldig wachtten we tot we aan de beurt waren. Zo'n opgave was dat niet; we waren hier ten slotte voor ons plezier. Terwijl de klant afrekende en mijn vader zich opmaakte om onze bestelling te plaatsen, kwam een klant binnen die zich naast ons aan de bar posteerde. De waard liep onze kant op, begroette de nieuwaangekomene, een local, en vroeg hoe het met hem ging.

De nieuwe klant was best genegen een en ander nader toe te lichten en nam er op zijn beurt de tijd voor.

'What you're havin', the usual?' zei de barkeeper toen ook de laatste plaatselijke nieuwtjes en roddels waren uitgewisseld.

Nadat 'the usual' – a pint of bitter – was ingeschonken wendde de waard zich tot ons.

'Afternoon,' groette hij alsof we zojuist waren binnengekomen. 'Can I help you?'

'You're sure,' zei mijn vader ijzig, 'it's my turn now?'

Het bleef enige tijd stil aan de bar. Het was nog niet te laat voor een terugtrekkende beweging. Toen boog de waard zich over de toog naar voren.

'Listen, mate,' beet hij mijn vader toe. 'Who the fuck do you think you are? Lemme tell ya this... You're not getting anything here, mate. Not even a fucking glass of water, you hear me? Just get the fuck outta here, you bastard.'

'En?' vroeg mijn moeder toen we met lege handen het terras betraden.

'We gaan ergens anders wat drinken,' zei mijn vader.

'Did I ask you anything?' zei het hoofd van de grensbewaking tegen mijn vader.

'Gé, hou er asjeblijft over op,' mengde mijn moeder zich in

de discussie. ‘Die mensen doen gewoon hun werk. Als jij je ietsje soepeler had opgesteld, waren we hier allang weg geweest.’

Opnieuw overwoog ik om de mogelijke verwarring rond Genève en Wenen ter sprake te brengen, maar gelet op de gemoedstoestand van de betrokken partijen leek het me ook in tweede instantie raadzaam om van een dergelijke interventie af te zien.

‘I told you already,’ klonk het van hogehand, ‘I don’t give a shit about your “Convention” or whatever it is you keep bringin’ up. Am I crystal clear on this?’

Mijn vader kon moeilijk volhouden dat hij de glasheldere boodschap van de hoogst aanwezige autoriteit in de main building niet begreep.

‘Well then, get your ass out of here. Officer Randall will escort you to your car and if he gives the go ahead you’re free to enter the US, alright? Again, I do apologise for the language, ma’am.’

In plaats van zijn knopen te tellen, het kantoor te verlaten en met officer Randall mee te lopen, schakelde mijn vader een tandje bij. Het was in één woord ongehoord, de behandeling die wij ons moesten laten welgevalen, a gross insult, an utter disgrace, en hij zag zich genoodzaakt bij terugkeer in Vancouver onverwijld melding te maken van de gang van zaken alhier. Hij zou een rapport opstellen en contact opnemen met de Nederlandse ambassadeur in Washington. Hier was het laatste woord verre van over gesproken. Wat heet; hier zou hij meer van horen, daar kon hij van op aan.

‘You just do that, pal,’ zei het hoofd van de Border Patrol. ‘Call your ambassador. Just make sure you do that, don’t forget.’

Daarmee was het onderhoud beëindigd. Officer Randall ging ons al voor naar de deur toen ik het naambordje op het bureau zag. Fraser, las ik.

‘Now get the fuck out,’ gaf officer Fraser ons bij wijze van afscheidsgroet mee.

Tijdens onze afwezigheid hadden de collega's van officer Randall onze koffers een voor een geopend en overhoopgehaald, maar niets onreglementairs aangetroffen. De koffers, met de inhoud breed uitgewaaierd over het asfalt, mochten we zelf in de loeiende zon inpakken; die eer was aan ons, daar ging de Border Patrol ons niet bij assisteren.

Geruime tijd nadat we de grensovergang waren gepasseerd bleef het stil in de auto. Tot mijn vader, wie anders, de stilte verbrak.

‘Eén ding weet ik wel,’ zei hij tegen mijn moeder. ‘Deze muis krijgt een staartje, dat beloof ik jullie. Washington. Wat een hufters. Wat een stelletje godvergeten horken. Boerenkinkels zijn het, stuk voor stuk.’

‘Pap,’ zei ik achterin, The Horse and Groom indachtig, ‘waar ter wereld jij ook ten tonele verschijnt... Jij maakt overal vrienden.’

Die opmerking had ik wellicht beter achterwege kunnen laten.

‘En dan te bedenken,’ zei mijn vader ten slotte, na een lange, diepe en hoogst ongemakkelijke stilte, ‘dat we alle oponthoud, dik anderhalf uur, aan jou te danken hebben.’

‘Zou je denken, pap?’

Er kwamen witte knokkels op de handen die het stuur vasthielden. Ik keek naar buiten, maar van de kant van het landschap viel geen bijdrage ter verhoging van de feestvreugde te verwachten.

‘Dacht ’t wel, ja,’ zei mijn vader. ‘Dankzij dat lange haar van jou.’

Daarmee was voor mijn moeder de grens bereikt. ‘Gé, begin daar nou toch niet weer over, over het haar van dat kind. Daar hebben we het al zo vaak over gehad. We weten hoe je erover denkt. Doe mij een plezier en hou er eindelijk eens over op.’

Dat was mijn vader allesbehalve van plan.

‘Dacht jij,’ zei hij via de achteruitkijkspiegel tegen me, mijn moeders verzoek negerend, ‘dat je moeder en ik ooit aan de grens zijn tegengehouden, ooit? Of ooit eerder zo werden behandeld? Nee, natuurlijk niet. En het waarom laat zich raden. Die zien jou achterin zitten, de grenspolitie, met je lange haren, en houden me prompt aan. “Alles uitpakken.” Sta je dan, als Nederlandse consul, naast de geopende reiskoffer van je echtgenote op het asfalt, in de brandend hete zon...?’

‘Die mazzel hadden we,’ zei ik. ‘Het weer was op onze hand, dat hadden we tenminste mee. Met een beetje pech sta je in de stromende regen.’

Dat hoorde mijn vader niet of wenste hij niet te horen.

‘... terwijl een stel beambten door haar lingerie gaat. De brutaliteit. Waar halen ze het lef vandaan? Nee, als je moeder en ik alleen in de auto hadden gezeten, was dit never nooit gebeurd. Of zie jij het soms anders?’ beet hij me vanachter het stuur toe. ‘Nee toch? O, dat dacht ik ook. Jouw schuld. Dat zou er nog bij moeten komen, godbetert, dat jij...?’

Hij haalde een vrachtwagen in en zwiepte terug naar de rechterbaan.

‘Waarom denk je dat ze ons aanhielden? Daar houden ze hier niet van, van langharig...?’

Met moeite slikte hij wat woorden in die hij graag had uitgesproken. We waren bijna terug in het Den Haag van mijn jeugdjaren. Nog even geduld oefenen en er zouden kwalificaties als ‘stuk verdriet’ en ‘ellendeling’ door de cabine gieren.

‘Gé, hou nou eindelijk op,’ onderbrak mijn moeder hem. ‘Ik ben het zo zat, je commentaar. Wat je gemakshalve vergeet, is dat dankzij Bart de spanning in het douanekantoor afnam en dat die Fraser iets inbond. Tot jij zo nodig nog eens je zegje moest doen en extra olie op het vuur gooide.’

De kou was nog niet helemaal uit de lucht.

‘... en geef ze eens ongelijk,’ ging mijn vader onverstoort verder.

‘Gé, draai om en rij terug naar huis. Asjeblieft. Op deze manier is er geen lol meer aan. Voor mij hoeft het zo niet, ik ben het spuugzat onderhand.’

Het klonk alsof mijn moeder het tegen mij had, vroeger, in het ouderlijk huis. Den Haag was opeens stukken dichterbij dan Seattle.

‘Lang haar,’ zei mijn vader. ‘Houden ze hier niet van, van hippiehaar. Ik ook niet. Maar zij helemaal niet.’

‘Gé,’ riep mijn moeder uit, ‘hou je op?! Hou je nou éindelijk op?! Als je er nog één keer over begint, stap ik uit, midden op de snelweg. Wat dénk je wel niet?!’

Vanuit de verte reisde Seattle ons welwillend tegemoet.